

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. IV. Quod sit obiectum formale spei theologicæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

etiam ad perfectius aut convenientius eum possidendum, eoque fruendum. Qualia sunt, gratia iustificans, aliaque diuina auxilia nobis necessaria ad beatitudinem adipiscendam. Item lumen beatificum, sine quo Deum videre non possumus, alijque habitus ad fruendum Deo nobis necessarij. Item beatitudo corporis: quia etsi tota nostra beatitudo essentialis consistat in sola visione ac fruitione Dei; tamen beatitudo corporis aliaque similia ad beatitudinem accidentalem spectantia, efficiunt ut totus homo Deo melius & convenientius fruatur. vide dicta n. 22. ubi redditur ratio conclusionis.

D V B I V M IV.

Quod sit obiectum formale spei theologicæ?

⁵⁰ **P**rima sententia docet, sicut testimonium Dei siue auctoritas Dei reuelans est obiectum formale fidei, ita auxilium omnipotentiae Dei nobis ad consequendam beatitudinem necessarium, siue omnipotentiam, & benignitatem ac fidelitatem Dei nobis eiusmodi auxilia promittentem & subministrantem, esse obiectum formale spei. Ita quidam apud Turrian. 2.2. disp. 6. dub. 2.

*Turrian.
D. Thom.*

Probatur Primò, auctoritate D. Thomæ, qui in questionibus disputatis, q. de spe, art. 1. docet, quòd sicut obiectum formale fidei est prima veritas cui creditur, ita obiectum formale spei sit diuinum auxilium propter quod speratur: similia habet etiam alius locis. Secundò, quia ab omnipotenti Deo promittente possumus sperare aliquod bonum creatum, sicut primæ veritati testificantur possumus credere de veritate aliqua creatæ: ergo omnipotentia Dei promittens est sufficiens obiectum formale spei. Confirmatur, quia sicut veritas prima est sufficiens ratio specificatiua actus fidei: ita omnipotentia Dei, dicto modo est sufficiens ratio specificatiua actus spei: ergo vel illa sola est obiectum formale spei theologicæ, vel dabitur quarta virtus theologica. Tertio, quia si bonitas, qua Deus est nobis bonus, esset obiectum formale spei, non possemus spe theologica aliquod bonum creatum sperare à Deo, nisi eodem actu speraremus ipsam beatitudinem: atqui hoc est falsum: ergo & illud. Quarto, quia aliàs sequeretur, spem non esse virtutem theologicam, quia pro formali suo obiecto haberet aliquid creatum scilicet esse mihi bonum. Et confirmatur, quia actus, quo spero proximo beatitudinem præcisè quia huic bona est, non est virtus theologica; ergo idem dicendum est de actu quo eam mihi spero præcisè quia mihi bona est.

⁵¹
Lorca.

Lorca verò 2.2. sect. 2. disput. 3. membro 1. ponit duplex obiectum formale spei theologicæ: vnum quod speramus, scilicet ipsam bonitatem Dei, qua nobis bonus est; & id in quo speramus, scilicet Deum qua omnipotentem & fidelem in promissis.

Probat Primò, auctoritate D. Thomæ, qui loco suprà citato ponit duplex obiectum spei, scilicet ipsam beatitudinem quam speramus, &

auxilium Dei, à quo eam speramus. Secundò, quia id omne potest dici obiectum formale actus, quod ad ipsius specificationem ac essentialem distinctionem conducit: atqui id in quo speratur est tale (quia est medium cui spes innitur, & motus etiam specificatur à medio): ergo hoc pertinet ad obiectum formale spei. Tertio, hæc pars probari potest, quia per hoc differt spes nostra à Pelagiana, quòd nostra nitatur auxilio diuino, Pelagiana verò propriis viribus sperantis: ergo auxilium diuinum pertinet ad formale illius obiectum.

CONCLUSIO. Obiectum primarium formale spei theologicæ est sola bonitas Dei clarè visi, siue beatitudo nostra, tam obiectiua ⁵² quam formalis, quatenus nobis bona est. Hæc videtur sententia Scoti in 3. disp. 26. q. vnica, §. *Ad questionem*. ubi agens de obiecto formali spei theologicæ solum meminit illius bonitatis. Eandem tenent Gabriel ibidem art. 1. Suarez in ⁵³ tertiam partem, tom. 1. quest. 7. in commentario 2.4. Banez 2.2. quest. 17. a. 5. §. *Caietanus*, &c. versu *Nota secundò*. ubi docet, spem respicere Deum quatenus est nostra beatitudo, tamquam obiectum principale; & auxilium diuinum tanquam medium ad consecutionem sperati finis necessarium. Quamuis paulò inferius quædam dicat his parum consona. Eandem plures recentiores tenent.

Sequitur clarè ex dictis dub. 2. concl. 3. ubi ostendi id solum esse obiectum formale actus voluntatis, quod eam mouet ad rem aliquam appetendam aut fugiendam; & consequenter non posse esse eius obiectum formale, id quod eam nullo modo ita mouet: atqui bonitas nostræ beatitudinis nos mouet ut eam appetamus; auxilium verò diuinum, vel etiam Deus, qua omnipotens & fidelis in promissis, nullo modo nos ita mouet ad appetendam beatitudinem: ergo hæc non possunt esse obiectum formale nostræ spei, sed sola bonitas ipsius beatitudinis. Prior pars minoris per se patet; nam clarum est beatitudinem qua nobis bona est, hoc ipso & præcindo ab omnibus alijs mouere voluntatē ad sui desiderium, quia bonum per se appetibile est. Quamuis autem hoc desiderium nequeat esse efficax nisi apprehendatur beatitudo possibilis, ad quod necessarium est diuinum auxilium, nec etiam possit habere rationem spei, nisi obiectum eius sit arduum: tamen hæc non ingrediuntur rationem obiecti formalis, sed solum sunt conditiones requisitæ, ut obiectum possit ratione appeti, ut patet ex dictis numer. 28. & mox etiam ostendam.

Secunda pars probatur, quia, etsi Dei auxilium siue omnipotentia Dei parata mihi dare sufficiens auxilium sit omnino necessaria ut beatitudo mihi sit possibilis; & ut possim eam prudenter ac constanter sperare; hæc tamen non habent se per modum finis, sed instar mediorum, (sunt enim hæc media necessaria ut possimus beatitudinem prout oportet sperare ac consequi: atqui media non sunt ratio appetendi finem; nec enim appetimus finem propter media, sed contrā: id autem est ratio

siue

sine obiectum formale aliud appetendi, propter quod hoc appetimus: ergo Dei omnipotentia ut parata nobis conferre illud auxilium, nequit esse formalis ratio mouens voluntatem ad appetendam beatitudinem, sed solum quædam conditio requisita, ut possimus illam propter oportet, sperare, sicut etiam cognitio beatitudinis est talis conditio. Possent hæc facile pluribus confirmari, sed hæc ratio videtur mihi sufficiens, nec potest eueri nisi quis probet vel auxilium Dei non habere rationem medij, respectu beatitudinis consequenda, vel medium posse esse obiectum formale appetendi finem, quorum utrumque aperte est absurdum. quæ clariora adhuc fient ex solutione obiectorum.

54 Dices, diuinum auxilium non posse quidem esse rationem formalem cur appetam beatitudinem, sed posse esse rationem formalem cuream sperem. Sed contra, omnis spes est intrinsecè quædam appetitio ac desiderium rei futuræ siue absentis, & sperare nihil est aliud quam certo quodam modo aliquid appetere siue desiderare: ergo nihil potest me tamquam ratio formalis mouere ut aliquid sperem quod nequit me mouere ut illud appetam siue desiderem: sicut nihil potest mihi esse formalis ratio aliquid sciendi, quod nequit mihi esse ratio formalis illud cognoscendi, est enim horum eadem ratio: nam sicut se habet scientia ad cognitionem, ita se habet spes ad appetitionem siue desiderium.

55 Ad primum argumentum positum num. 50. Respondeo Primò, verba D. Thomæ non posse vllò modo sumi in sensu omnino proprio; nam aliàs probarent, quod sicut prima veritas est ratio formalis nos mouens ad credendum à Deo reuelata; ita auxilium diuinum esset ratio formalis nos mouens ad appetendam ac sperandam beatitudinem. vnde sequeretur, quod sicut res reuelatas ideo credimus, quia Deus eas testatus est, siue propter primam veritatem eas testantem, nec vllò modo hanc credimus propter illas; ita appetamus beatitudinem propter diuinum auxilium, & hoc non appetamus propter illam. quod tamen aperte falsum est, & contrarium verum: clarum enim est me appetere ac sperare diuinum auxilium, propter beatitudinem obtinendam, tamquam medium propter finem, & bonitatem finis esse rationem formalem appetendi media, non contra.

56 Respondeo Secundò, S. Thomam illis locis esse intelligendum secundum ea quæ docet 2. 2. quæst. 17. artic. 2. vbi docet spem tendere in Deum innitendo eius auxilio ad eum consequendum, adeoque in eum tendere non quatenus viribus naturæ, sed præcisè quatenus per auxilium supernaturale obtineri potest; siue non quatenus naturaliter cognosci & amari potest, sed quatenus per lumen gloriæ & amorem beatificum potest clarè videri & amari. Atque ita vult auxilium diuinum dupliciter pertinere ad obiectum spei. Primò, quatenus est medium necessarium ad obtinendam beatitudinem, quæ ratione est obiectum secundarium spei, iuxta dicta dubio 2. conclus. 2. Secundò,

Continck de act. supernat.

quatenus diuina promissio tam ipsius beatitudinis, quam huius auxilij, siue mediorum omnium ad obtinendam beatitudinem necessary est conditio necessary requisita, ut possimus eam conuenienter sperare: nam sicut sine eo auxilio nequimus beatitudinem vllò modo obtinere, ita nequimus eam conuenienter sperare. Imò numquam venisset nobis in mentem eam sperare, nisi Deus eam promississet: nam, ut dicitur 1. ad Corinth. 2. *Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus iis qui diligunt eum.* Et hac ratione promissio illius auxilij pertinet ad obiectum formale spei, tamquam ratio nobis illud approximans, & proponens: sicut cognitio obiecti formalis potest dici ad hoc pertinere, scilicet extrinsecè. Comparat itaque D. Thomas auxilium diuinum siue Deum nobis hoc promittentem & conferentem, cum prima veritate, res fidei reuelante. Primò, quod sicut præcipua credenda non possimus sine Dei reuelatione cognoscere, ita ea quæ speramus non possemus sine Dei auxilio ac promissione vllò modo sperare, aut scire speranda. Secundò, quod sicut ex eo quod sine Dei reuelatione non possimus cognoscere res credendas, sequitur has esse omnino supernaturales: ita ex eo quod sine Dei auxilio nequeamus consequi beatitudinem, sequitur hanc esse bonum infinitum, & omnino diuinum. Atque hac ratione probat spem esse virtutem theologiam 2. 2. quæst. 17. artic. 5. & distinguà magnanimitate, in responsione ad 4. Quod autem D. Thomas senserit obiectum formale spei proprie esse ipsam beatitudinem qua nobis bona est, clarè patet ex 2. 2. quæst. 18. artic. 2. vbi docet, eam ab hac tamquam ab obiecto accipere speciem. quod necessary debet intelligi de obiecto formali, cum materiale non det speciem.

Ad secundum, nego consequentiam; quia in antecedente non dicitur quod omnipotentia Dei promittens respectu meæ spei se habeat eodem modo, atque se habet veritas prima testificans respectu meæ fidei (hic enim sensus & improprius est, & antecedens in eo sensu sumptum aperte petit principium, ac falsum est) sed solum quod non minus possim à Deo aliquid sperare, quam ei credere: quod verissimum est, sed consequens hinc nullo modo sequitur. Ad confirmationem, nego antecedens: aperte enim sumit id quod probandum est.

Ad tertium, distingo maiorem: nam si dicat ex nostra sententia sequi me non posse spe theologica aliquid creatum à Deo sperare, nisi eodem actu explicitè sperem beatitudinem, sic non est vera: si verò intelligatur de implicita spe beatitudinis, sic verissima est. Quoties enim speramus aliquid merè creatum à Deo, verbi causa, sanitatem, diuitias, &c. vel speramus id tamquam medium conducent ad veram beatitudinem consequendam, & sic eodem actu implicitè speramus ipsam beatitudinem, quia electio medij est implicita volitio finis: vel speramus id sine vllò ordine ad beatitudinem; & quantumuis id tunc speremus

li obri-

Quæ ratione Dei promissio & auxilium pertinent ad obiectum spei.

Quoniam actus spei theologice saltem implicitè speramus beatitudinem.

obtinere à Deo, non est spes theologica. Quod vel inde pater, quia aliàs quinihil umquam audiuiſſet de myſteriis noſtræ fidei, nec crederet noſtram beatitudinem conſiſtere in viſione aut fruitione Dei, poſſet habere veram ſpem theologicam, ſaltem ordinis naturalis, aut etiam ſupernaturalem ſi Deus, ſufficienter cum eius voluntate concurreret, quia lumine naturæ poſſet cognoscere eiufmodi res à Deo poſſe peti ac ſperari, prout Ethnici id cognouerunt: illud autem videtur omnino abſurdum.

Ad quartum, nego aſſumptum, eiufque probationem: nam eſſe mihi bonum præciſe & in abſtracto ſumptum non eſt obiectum formale ſpei, ſed ipſa bonitas Dei qua mihi bona, quæ eſt ipſe Deus. Secus eſt quando beatitudinē opto proximo præciſe qua ipſi bona eſt, quia tunc vltima ratio formalis mouens voluntatem meā ad illum actum eſt bonitas perſonæ amatæ. vide dicta ſuprà num. 13. & 31. ex quo patet reſponſio ad conſum.

59 Ad primum argumentum, poſitum numero 51. ex auctoritate ſancti Thomæ iam reſponſum eſt.

Non omne
concurrentes
ad ſpecifica-
tionem actus
pertinet ad
eius obiectum
formale.

Ad ſecundum, nego maiorem: nam aliàs ſequeretur, cognitionem obiecti pertinere ad obiectum formale actus voluntatis, cum ad hunc ſit eſſentialiter requiſita, & prout obiectum ſub variis rationibus, verbicauſa, ſub ratione medijs, vel finis, &c. experendum proponitur, voluntas illud actu diuerſæ ſpeciei experit. Item ſequeretur, abſentiam obiecti amati, eſſe obiectum formale actus ſpei, quia ad huius ſpecificationem neceſſario requiritur: nam non poſſum ſperare bonum niſi abſens ſit. illud autem etiam Lorca fatetur non eſſe verum.

Lorca.

Reſpondeo Secundò, negando minorem, eiufque probationem: nam aliàs inde ſequeretur Primò, quando duo intendunt conſequi eoſdem honores, ob eundem omnino finem, ſi vnus intenderet eos conſequi ſua induſtria, alijs alienâ operâ, vtriuſque intentionem fore diuerſæ ſpeciei. Item cum ſperemus conſequi æternam gloriam partim ex proprijs meritis per gratiam Dei factis, partim ex opere operato per ſuſceptionem Sacramentorum, ſequeretur nos hoc facere per actus ſpei diuerſæ ſpeciei: quia hi actus reſpiciunt diuerſa media; vnde vltimiſ ſequeretur, non omnes actus ſpei theologice eſſe eiufdem ſpeciei. quæ ſunt aperte abſurda, & præſertim ſecundum.

60

Ad tertium, nego conſequentiam: quia ſimiliter ſpes noſtra differt à ſpe Lutheranorum, quòd nos ſperemus gloriam ex meritis noſtris gratia Dei factis, ipſi verò ſine vllis ſuis meritis; & tamen merita noſtra non ſunt obiectum formale noſtræ ſpei. Quorum ratio eſt, quia non quidquid eſt cauſa cur duo actus inter ſe differant ſpecie, habet ſe per modum obiecti formalis, vt patet ex reſponſione ad 2. & ex dictis diſp. 5. dubio 2. & 3.

61
Cur ſpes ſit
virtus theo-
logica.

Hinc patet Primò, ſpem eſſe veram virtutem theologicam, quia habet pro immediato ſuo obiecto tam materiali quàm formali i-

plum Deum quatenus eſt noſtra beatitudo, & reliqua omnia quæ ſperamus, ſperamus in ordine ad Deum, ſive quatenus ſunt neceſſaria aut ſaltem conducunt vt poſſimus Deum poſſidere, aut ſaltem perfectius & conuenientius poſſidere.

Secundò, eam diſtingui à reliquis virtutibus theologiceis, quia caritas ferrur in Deum quatenus in ſe bonus eſt, & fides quatenus eſt prima veritas, ſpes verò quatenus eſt bonum noſtrum.

Tertiò, omne deſiderium æternæ beatitudinis, ſi in hanc conuenienter & efficaciter feratur, eſſe veram ſpem theologicam, quia, vt oſtendi numero 35. deſiderium efficax boni ardui non diſtinguitur à ſpe.

D V B I V M V.

Vtrum vera ſpe poſſimus alteri ſperare beatitudinem?

62 **H**æc difficultas poterat videri ſufficienter explicata dubio 1. numero 14. ex quo eius ſolutio clare ſequitur; quia tamen aliqui hanc fuſe tractant, & varias difficultates obiciunt, breuiter hic explicandam duxi. Hanc fuſe tractant Turrianus 2.2. diſput. 60. dubio 4. & Lorca Turrian. ca ſect. 2. diſp. 2. in dubio; qui varios pro vtraque parte citant. Et ipſe Turrianus vtramque partem putat probabilem: Lorca verò tenet affirmatiuam. Et quamuis, ne videatur à D. Thoma recedere, numero 3. vt vera ſpe alteri beatitudinem ſperemus, requiratur, vt ratione alicuius cum hoc coniunctionis apprehendamus huius bonum tamquam noſtrum; tamen in ſuis probationibus, præſertim tertia, aperte contrarium indicat: & aliàs non contradiceret alteri ſententiæ, quam vult reſutare: nam nemo dubitat quin poſſimus alteri ſperare bonum, quando hoc apprehendimus tamquam noſtrum: quia hac ratione non tam illi, quàm nobis appetimus aliquod bonum, ſicut cum quis optat ſanitatē ſuo mancipio aut equo, magis ſibi quàm hiſ optat aliquod bonum. Quare vt hæc difficultas habeat locum, explicanda eſt de actu quo efficaciter deſideramus alteri beatitudinem præciſe quatenus ipſi bona eſt, vtrum ſcilicet hic actus ſit vera ſpes.

Et pars affirmatiua probatur Primò, quia 63 D. Auguſtinus ſerm. 11. de verbis Domini circa Auguſt. medium dicit, de nullius ſalute dum vinit eſſe deſperandum: ergo ſentit nos poſſe ſperare ſalutem alienam. Secundò, quia eadem caritate amamus proximum & noſipſos, & eadem fide credimus ſpectantia ad proximum, & ad nos: ergo eadem ſpe ſperamus ipſius bonum & noſtrum. Tertiò, quia actus quo ſperamus beatitudinem proximi eſt actus virtutis: atqui non eſt actus caritatis (quia aliàs exiſtentes in peccato mortali non poſſent alteri ſperare ſalutem) nec etiam alterius virtutis: ergo eſt actus ſpei. Quartò, quia actus quo ſperamus alteri beatitudinem, eſt eiufdem rationis cum eo, quo eam nobis ſperamus. Primò, quoad ſubſtan-
tiam